

TROFIMOV: Millest me rääkisimegi? Õige jah. Inimese uhkusest. Me rääkisime eile küll kaua, kuid ei jõudnud kokkuleppele. Inimese uhkus on teie jaoks liiga müstiline asi. Võib-olla on teil omamoodi õigus, ent kui lihtsalt ja ilma keerutamata arutleda, siis: mis sel inimesel ikka uhkustada, kui ta on liigina füsioloogiliselt ebatäiuslik ja enamasti brutaalne, rumal ja sügavalt õnnetu? Peab jätma eneseimetluse ja hakkama tööle.

Inimkond areneb üha edasi ja täiustab ennast. Kõik, mis on täna võimatu, on homme võimalik... On vaja ainult töötada ja otsida tõe. Praegu töötavad meie kodumaal veel väga vähesed. Suur enamus minule teadaolevast intelligentsist ei otsi midagi, ei tee midagi, ja polegi üldse tööks võimeline. Nimetavad ennast küll intelligentsiks, aga ise sinatavad teenijaid, talumehi peavad loomadeks. Nad ei arenda ennast, ei loe midagi tõsist, teadusest ainult lobisevad, kunstist aru ei saa. Kõik on nii-iiiii tõsised, filosofoerivad tähtsa näoga tähtsatest asjadest, aga samal ajal on töölised alatoidetud, magavad ilma patjadeta, kahekümne või kolmekümnekesi ühes toas, igal pool lutikad, hais, rõskus, moraalne allakäik... Kõik meie kaunid kõned on tegelikult mõeldud meile endile puru silma puistamiseks. Kus on meil need paljuräägitud lastesõimed, kus on avalikud raamatukogud? Nad eksisteerivad ainult romaanides, kuid mitte elus. Elus on mustus, vulgaarsus, asiaatlus. Seepärast kardan ma teooriaid ja vihkan neid nii-öelda tõsiseid vestlusi. Oleme õige parem vait!

Kogu teie suguvõsa olid pärisorjapidajad, inimhingede omanikud. Ja kas te ei näe, et igast kirsist teie aias, iga lehekesest, igast puutüvest vaatab teile vastu inimese nägu? Kas te ei kuule nende hääli? Olla elavate inimeste omanik – see on teid kõiki ära rikkunud, nii et te enam ei märkagi, et te elate võlgu, võõral arvel, nende inimeste kulul, keda te isegi oma eeskotta ei lase. Me oleme kakssada aastat maha jäänud, meil pole tegelikult veel mitte kui midagi, pole väljakujunenud suhet minevikku, me ainult filosofoerime, kaebleme oma tuska ja joome viina. On ju selge – et alustada elu olevikus, peame kõigepealt lunastama oma mineviku. Kuid lunastada saab ainult läbi kannatuse ja – läbi töö, läbi pideva ja vaevarikka töö.

*Anton Tšehhov „Kirsiaed“ (tõlkinud Ernst Raudsepp)*